

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure : SOP)

ชื่อกลุ่มงาน กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี	คู่มือการปฏิบัติงาน
	ชื่อกระบวนการ การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

1.1 เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพครอบคลุมทุกด้าน ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย เอื้อต่อการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

1.2 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตามช่วงวัย ได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ มีการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พัฒนาการสมวัย

1.3 เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมร่วมมือระหว่างศูนย์เด็กเล็ก ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขต (Scope)

เด็กปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุกๆ ด้าน เป็นวัยที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อ แม่ แปะหรือญาติ แต่สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ต้องไปทำงานนอก บ้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีอาจพึ่งพาบุคคลในครอบครัวได้เต็มที่ ทำให้พ่อแม่ต้องการผู้ดูแลแทนตนเอง ศูนย์เด็กเล็ก จึงมีบทบาทสำคัญ ดังนั้น จึงต้องมีมาตรฐานและมีคุณภาพ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ต้องร่วมมือกัน

3. คำจำกัดความ (Definition) (ถ้ามี)

3.1 ศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ หมายถึง ศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกระบวนการจัดบริการที่ได้มาตรฐาน 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเจริญเติบโต อนามัยช่องปาก และการจัดอาหารถูกหลักสุขาภิบาล
- 2) ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ตามช่วงวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก
- 4) ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- 5) ด้านบุคลากรมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีมีความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก
- 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 เน้นผลลัพธ์ 4 ข้อ คือ

- 1) เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
- 2) เด็กมีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 หรือมีผลงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ปี
- 3) เด็กมีพินันนมผุ ไม่เกินร้อยละ 55 หรือมีผลงานลดลงร้อยละ 3/ปี

4) มีการส่งต่อเด็กที่พัฒนาการไม่สมวัยเข้ารับการประเมินและแก้ไขพัฒนาการ ณ สถานบริการ
สาธารณสุขทุกคน

3.3 การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ หมายถึง การใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
เพื่อให้มีการพัฒนาทั้งเด็ก บุคลากรและสิ่งแวดล้อมในศูนย์เด็กเล็ก

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี : รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
พัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ถ่ายทอดนโยบายและแนวทางการ
ขับเคลื่อนงานให้กับผู้รับผิดชอบงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบอาหาร/บุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่
จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานระดับเขตสุขภาพ

ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 : รับผิดชอบนโยบายจากศูนย์อนามัย
ที่ 4 สระบุรี ถ่ายทอดนโยบายลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด วางแผนการดำเนินงาน
ขับเคลื่อนเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยบริการสาธารณสุข ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบอาหาร/บุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก และการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่าง
เป็นระบบ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

5.1 ขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนของศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี : กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก

5.1.1 รับผิดชอบนโยบายการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ และตัวชี้วัดความสำเร็จของงานจาก
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

5.1.2 จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนงาน ภาพรวมเขตสุขภาพที่ ๔ ตามบริบทและสภาพปัญหาพื้นที่

5.1.3 จัดประชุมชี้แจงถ่ายทอดนโยบาย และตัวชี้วัดดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กคุณภาพ ให้กับผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคี
เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ระดับจังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 4

5.1.4 กำกับติดตามผลการดำเนินงานแต่ละจังหวัด รายเดือน วิเคราะห์ข้อมูล และสะท้อนข้อมูลกลับ
ผ่านผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด

5.1.5 ร่วมกับผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ค้นหาปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน และ
ร่วมออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่านการประชุมติดตาม เขตสุขภาพที่ 4 ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อจัดทำ
แผนปฏิบัติการสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ในปีงบประมาณถัดไป

5.1.6 สรุปผลการดำเนินงานดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ
ระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียงกับเขตสุขภาพอื่น เพื่อโอกาสพัฒนา

5.1.7 ผังกระบวนการ ดังนี้

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
1		1 วัน	ทำความเข้าใจนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และประเมินผล ซักถามข้อสงสัยจากกรมอนามัย เพื่อให้ได้แนวทางที่ถูกต้อง	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
2		1 วัน	จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อน การกำกับติดตาม และประเมินผล สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเป็นไปตามนโยบายจากกรมอนามัย	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
3		1 วัน	กำหนดวันประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ เพื่อผู้รับผิดชอบรับทราบ และร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
4		15 วัน	กำกับติดตามผลงานรายเดือนจากระบบ HDC วิเคราะห์และสะท้อนข้อมูลกลับให้ผู้รับผิดชอบงานระดับจังหวัด ทราบเพื่อตรวจทานผลงาน และค้นหาสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวชี้วัดไม่บรรลุเป้าหมาย	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
5		20 วัน	วิเคราะห์ข้อมูลรายจังหวัด เป็นข้อมูลนำเข้าสู่การตรวจราชการฯ และแลกเปลี่ยนกระบวนการขับเคลื่อนงาน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสนับสนุนในปีงบประมาณต่อไป	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
6		3 วัน	สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียงกับเขตสุขภาพอื่น เพื่อโอกาสพัฒนา	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4

5.2 ขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนของจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4

5.2.1 รับนโยบายการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ และตัวชี้วัดความสำเร็จของงานจากศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี

5.2.2 วางแผนขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ในพื้นที่จังหวัดแบบบูรณาการ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับบริบทและปัญหาของแต่ละจังหวัด รวมถึงการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

5.2.3 จัดประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนระดับจังหวัด และตัวชี้วัดดำเนินงาน ให้กับผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยระดับอำเภอ ผ่านการประชุมระดับจังหวัด เพื่อนำสู่การปฏิบัติจริงในระดับตำบล หมู่บ้านต่อไป

5.2.4 กำกับติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละอำเภอ เป็นรายเดือน และคืนข้อมูลผ่านผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยระดับอำเภอ มุ่งหวังผลให้ผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยระดับอำเภอ กำกับติดตามผลงานระดับตำบล หมู่บ้านต่อไป

5.2.5 ร่วมค้นหาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ภายในจังหวัดในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และตำบล

5.2.6 สรุปผลการดำเนินงานดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพของจังหวัด

5.2.7 ผังกระบวนการ ดังนี้

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
1		1 วัน	ทำความเข้าใจนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และประเมินผล ชักถามข้อสงสัย เพื่อให้ได้แนวทางที่ถูกต้อง	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด
2		1 วัน	กรอบการดำเนินงานเชิงบูรณาการ ตามนโยบายที่ได้รับและมีความสอดคล้องกับบริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด
3		1 วัน	กำหนดวันประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด
4		15 วัน	กำหนดวันติดตามผลการดำเนินงานจากระบบ HDC รายไตรมาส และส่งคืนข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอ	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
5	ค้นหาปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขระดับอำเภอ ถึงระดับตำบล หมู่บ้าน	15 วัน	ผู้รับผิดชอบงานทุกระดับร่วมค้นหาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขระดับพื้นที่ พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบหลักกิจกรรม ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด
	↓			
6	สรุปผลการดำเนินงานของจังหวัด	3 วัน	สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูล ระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียง กับอำเภออื่น ในจังหวัด เพื่อโอกาสพัฒนา	ผู้รับผิดชอบงาน เด็กปฐมวัย สสจ. 8 จังหวัด

6. ภาคผนวก (ถ้ามี)

6.1 คู่มือมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ : สำนักส่งเสริมสุขภาพ

6.2 คู่มือแนวทางการพัฒนาตำบลส่งเสริมเด็ก 0-5 ปี สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ พัฒนาการสมวัย